

ॐ श्रीपातञ्जलयोगसूत्राणि

śrī pātañjala yogasūtrāṇi
Yoga sūtre śrī Patañdalija

पादः १ । समाधिपादः

prathamah samādhipādaḥ
Prvo poglavlje o *samādhiju*

अथ योगानुशासनम् ॥१॥

atha yogānuśāsanam /1/
Sada (slijedi) podučavanje *yoge*.

योगश्चित्तवृत्तिनिरोधः ॥२॥

yogaḥ citta-vṛtti-nirodhaḥ /2/
Yoga je obustavljenost vrtloženja duha.

तदा द्रष्टुः स्वरूपे ऽवस्थानम् ॥३॥

tadā draṣṭuḥ sva-rūpe avasthānam /3/
Tada je motritelj utvrđen u vlastitom obliku;

वृत्तिसारूप्यमितरत्र ॥४॥

vṛtti-sārūpyam itaratra /4/
(Dok je) inače suobličen s vrtloženjima.

वृत्तयः पञ्चतय्यः क्लिष्टाक्लिष्टाः ॥५॥

vṛttayaḥ pañcatayaḥ kliṣṭākliṣṭāḥ /5/
Vrtloženja su petovrsna: kliješćeća i nekliješćeća.

प्रमाणविपर्ययविकल्पनिद्रास्मृतयः ॥६॥

pramāṇa-viparyaya-vikalpa-nidrā-smṛtayaḥ /6/
(To su) pravilna spoznaja, zabluda, zamišljanje, duboki san, sjećanje.

प्रत्यक्षानुमानागमाः प्रमाणानि ॥७॥

pratyakṣa-anumāna-āgamāḥ pramāṇāni /7/

Pravilne su spoznaje izravno opažanje, zaključivanje i predaja.

विपर्ययो मिथ्याज्ञानमतद्रूपप्रतिष्ठम् ॥८॥

viparyayo mithyā-jñānam-atadrūpa-pratiṣṭham /8/

Zabluda je neistinito znanje, utemeljeno na obliku različitom (od predmeta spoznaje).

शब्दज्ञानानुपाती वस्तुशून्यो विकल्पः ॥९॥

śabda-jñāna-anupātī vastu-śūnyo vikalpaḥ /9/

Zamišljanje je znanje koje proizlazi iz govora o ispraznoj stvari.

अभावप्रत्ययालम्बना वृत्तिर्निद्रा ॥१०॥

abhāva-pratyaya-ālambanā vṛttir nīdrā /10/

Duboki je san vrtloženje utemeljeno na nepostojanju svijesti.

अनुभूतविषयासंप्रमोषः स्मृतिः ॥११॥

anubhūta-viśaya-asampramoṣaḥ smṛtiḥ /11/

Sjećanje je neispuštanje doživljenih predmeta.

अभ्यासवैराग्याभ्यां तन्निरोधः ॥१२॥

abhyāsa-vairāgyābhyāṃ tan-nirodhaḥ /12/

Njihova se obustavljenost (postiže) marljivom vježbom i nežudnjom.

तत्र स्थितौ यत्नो ऽभ्यासः ॥१३॥

tatra sthītau yātno 'bhyāsaḥ /13/

Marljiva je vježba pregnuće postojanosti u tome.

स तु दीर्घकालनैरन्तर्यसत्कारासेवितो दृढभूमिः ॥१४॥

sa tu dīrgha-kāla-nairantarya-satkāra-āsevito dṛḍha-bhūmiḥ /14/

Ona kad se dugotrajno, neprekidno i predano provodi (stvara) čvrsti temelj.

दृष्टानुश्रविकविषयवितृष्णस्य वशीकारसंज्ञा वैराग्यम् ॥१५॥

dr̥ṣṭa-anuśravika-viśaya-vitr̥ṣṇasya vaśīkāra-saṁdñā vairāgyam /15/

Nežudnja je svijest o ovladavanju, onoga koji je bez žedi, nad viđenim ili objavljenim stvarima.

तत्परं पुरुषख्यातेर्गुणवैतृष्यम् ॥१६॥

tatparam puruṣa-khyāter guṇa-vaitr̥ṣnyam /16/

Ona biva najjača oslobođenjem od žedi za *guṇama* zbog uviđanja *Puruše*.

वितकभविचारानन्दास्मितारूपानुगमात्संप्रज्ञातः ॥१७॥

vitarka-vicāra-ānanda-asmitā-rūpa-anugamāt saṁpradñātaḥ /17/

Saznanje je oblik (svijesti) koji slijedi iz umovanja, zadubljivanja, blaženstva, jasmstva.

विरामप्रत्ययाभ्यासपूर्वः संस्कारशेषोऽन्यः ॥१८॥

virāma-pratyaya-ābhyāsa-pūrvah saṁskāra-śeṣaḥ anyah /18/

Prvo (se) vježba zaustavljanje (vrtloženja) svijesti, nakon čega preostaje (samo) utisak.

भवप्रत्ययो विदेहप्रकृतिलयानाम् ॥१९॥

bhava-pratyayo videha-prakṛti-layānām /19/

Za bestjelesne i one koji su upijeni u pratvari svijest jest bivanje.

श्रद्धावीर्यस्मृतिसमाधिप्रज्ञापूर्वक इतरेषाम् ॥२०॥

śraddhā-vīrya-smṛti-samādhi-pradñā-pūrvaka itareṣām /20/

Ostalima (tome) prethode predanost, odvažnost, sjećanje, *samādhi*, proznaja.

तीव्रसंवेगानामासन्नः ॥२१॥

tīvra-saṁvegānām āsannaḥ /21/

Žestoko gorljivima je nadohvat;

मृदुमध्याधिमात्रत्वात्ततोऽपि विशेषः ॥२२॥

mṛdu-madhyādhimātravāt tato 'pi viśeṣaḥ /22/

Mada se i takvi razlikuju kao blagi, srednji i prekomjerni.

ईश्वरप्रणिधानाद्वा ॥२३॥

īśvara-praṇidhānād vā /23/

Ili, pak, (nastaje) predanošću *Īśvari*.

क्लेशकर्मविपाकाशयैरपरामृष्टः पुरुषविशेष ईश्वरः ॥२४॥

kleśa-karma-vipākāśayair aparāmrṣṭaḥ puruṣa-viśeṣa īśvaraḥ /24/

Īśvara je osobiti *Puruṣa* nedodirnut uklještenjima, djelima, posljedicama ili plodonošenjima.

तत्र निरतिशयं सर्वज्ञबीजम् ॥२५॥

tatra nir-atiśayaṃ sarva-ñā-bīḍam /25/

U njemu je sjeme sveznanja nenadmašeno.

स एष पूर्वेषामपि गुरुः कालेनानवच्छेदात् ॥२६॥

sa eṣa pūrveṣām api guruḥ kālena-anavācchedāt /26/

On je taj učitelj i prvih (mudraca), (jer) je vremenom neograničen.

तस्य वाचकः प्रणवः ॥२७॥

tasya vācakaḥ praṇavaḥ /27/

Izriče ga *praṇava*.

तद्वपस्तदर्थभावनम् ॥२८॥

tad-ḍapaḥ tad-artha-bhāvanam /28/

Ponavljanjem toga (pojavljuje) se smisao toga.

ततः प्रत्यक्चेतनाधिगमो ऽप्यन्तरायाभावश्च ॥२९॥

tataḥ pratyak-śetanā-adhigamaḥ api antarāyā-abhāvaś ča /29/

Time se postiže svijest okrenuta unutra, a zaprjeke nestaju.

व्याधिस्त्यानसंशयप्रमादालस्याविरतिभ्रान्तिदर्शनालब्ध-

भूमिकत्वानवस्थितत्वानि चित्तविद्धेपास्ते ऽन्तरायाः ॥३०॥

vyādhī-styāna-saṃśaya-pramāda-ālasya-avirati-bhrāntidarśana-alabdha bhūmikatva-
anavasthitatvāni citta-vikṣepāḥ te antarāyāḥ /30/

Bolest, lijenost, sumnja, zaludenost, tromost, nesuzdržljivost, pogrešni nazori, nemogućnost ostvarenja, nepostojanost, uzrokovane zbunjenošću duha, to su zaprjeke.

दुःखदौर्मनस्याङ्गमेजयत्वश्वासप्रश्वासा विक्षेपसहभुवः ॥३१॥

duḥkha-daurmanasya-aṅgameḍayatva-śvāsa-praśvāsā vikṣepa-sahabhuvāḥ/31/

Popraćene su patnjom, očajanjem, drhtavicom, uzdisanjem i dahtanjem, zbunjenošću.

तत्प्रतिषेधार्थमेकतत्त्वाभ्यासः ॥३२॥

tat-pratiśedha-artham ekatattva-abhyāsaḥ /32/

U svrhu sprječavanja toga, vježba se (na) jedno-tostvo.

**मैत्रीकरुणामुदितोपेक्षाणां सुखदुःखपुण्यापुण्यविषयाणां
भावनातश्चित्तप्रसादनम् ॥३३॥**

maitrī-karuṇā-muditopekṣāṇāṃ sukha-duḥkha-puṇya-apuṇya-viśayāṇāṃ bhāvanātaḥ

citta-prasādanam /33/

Smirenost duha (stječe) se prijateljstvom, suosjećanjem, radošću, ravnodušnošću spram ugode, neugode, krijeposti, nekrijeposti.

प्रच्छर्दनविधारणाभ्यां वा प्राणस्य ॥३४॥

praścchardana vidhāraṇābhyāṃ vā prāṇasya /34/

Ili izdahom i zadržavanjem daha.

विषयवती वा प्रवृत्तिरुत्पन्ना मनसः स्थितिनिबन्धिनी ॥३५॥

viśayavatī vā pravṛttirutpannā manasaḥ sthitiḥ nibandhinī /35/

Ili nastaje poistovjećivanjem s predmetom (osjetila) koje učvršćuje postojanost uma.

विशोका वा ज्योतिष्मती ॥३६॥

viśokā vā dyotiṣmatī /36/

Ili nežarećim (lišenim boli) svjetlom svijesti.

वीतरागविषयं वा चित्तम् ॥३७॥

vītarāga-viśayaṃ vā cittaṃ /37/

Ili duhom čija je predmetnost oslobođena žudnje.

स्वप्ननिद्राज्ञानालम्बनं वा ॥३८॥

svapna-nidrā-ñāna-ālambanaṃ vā /38/

Ili (kad duh) za oslonac (ima) znanje iz snivanja i duboka sna.

यथाभिमतध्यानाद्वा ॥३९॥

yathā-abhimata dhyānād vā /39/

Ili zadubljivanjem na što mu drago.

परमाणुपरममहत्त्वान्तोऽस्य वशीकारः ॥४०॥

paramāṇu paramamahattva-antaḥ asya vaśīkāraḥ /40/

Ovlast je takvoga (duha) od najvećeg do najmanjeg.

क्षीणवृत्तेरभिजातस्येव मणोर्ग्रहीतृग्रहणाग्राह्येषु तत्स्थतदञ्जनता
समापत्तिः ॥४१॥

kṣīṇa-vṛtteḥ abhidātasyeva-maṇer grahīṭṛ-graḥaṇa-grāhyeṣu tatstha-tadañjanatā

samāpattiḥ /41/

Nestankom vrtloženja, kao u dragulja što odražava boju predstavljenog, dolazi do stapanja opažatelja, opažanja i opaženog.

तत्र शब्दार्थज्ञानविकल्पैः संकीर्णा सवितर्का समापत्तिः ॥४२॥

tatra śabdārtha-ñāna-vikalpaiḥ saṃkīrṇā savitarkā samāpattiḥ /42/

Stapanje je s umovanjem kad su pomiješani zvuk, značenje i zamišljanje.

स्मृतिपरिशुद्धौ स्वरूपशून्येवार्थमात्रनिर्भासा निर्वितर्का ॥४३॥

smṛti-pariśuddhau svarūpa-śūnyeva arthamātra-nirbhāsā nirvitarkā /43/

(Stapanje) bez umovanja (dešava se) kod očišćenog sjećanja, kao ispražnjenog od vlastitog oblika, (kad) predmet blista (kakav je po sebi).

एतयैव सविचारा निर्विचारा च सूक्ष्मविषया व्याख्याता ॥४४॥

etayāiva savicārā nirvicārā-ca sūksma-viśayā vyākhyātā /44/

Ovime je razjašnjeno razumsko i bezrazumsko (stapanje) u području tanahnog.

सूक्ष्मविषयत्वं चालिङ्गपर्यवसानम् ॥४५॥

sūksma-viśayatvaṃ-ca aliṅga-paryavasānam /45/

Predmetnost tanahnog proteže se do nepojavnog.

ता एव सबीजः समाधिः ॥४६॥

tā eva sabīdaḥ samādhīḥ /46/

To su evo *samādhiji* sa sjemenom.

निर्विचारवैशारद्ये ऽध्यात्मप्रसादः ॥४७॥

nirvicāra-vaiśāradye adhyātmāprasādaḥ /47/

Dušealni spokoj (dolazi) sa zrelošću bezrazumskoga (stapanja).

ऋतम्भरा तत्र प्रज्ञा ॥४८॥

ṛtaṃbharā tatra praññā /48/

Tada je proznaja istinosna;

श्रुतानुमानप्रज्ञाभ्यामन्यविषया विशेषार्थत्वात् ॥४९॥

śruta-anumāna-praññābhyām anyaviśayā viśeṣa-arthatvāt /49/

Ima drukčiji predmet proznaje od onih nastalih slušanjem i zaključivanjem te osobitu svrhovitost.

तज्जः संस्कारो ऽन्यसंस्कारप्रतिबन्धी ॥५०॥

taḍ-ḍaḥ-saṃskāraḥ anya-saṃskāra-pratibandhī /50/

Tako nastali utisak priječi druge utiske.

तस्यापि निरोधे सर्वनिरोधान्निर्बीजः समाधिरिति ॥५१॥

taśyāpi-nirodhe sarva-nirodhāt nirbīḍaḥ samādhīḥ /51/

Kad se i to obustavi, sve je obustavljeno, (to) je *samādhi* bez sjemena.

iti patandale saṁkhyapraśaṅgaḥ yogasūtre prathamāḥ samādhipādaḥ samāptaḥ

Tako završava prvo poglavlje o *Samādhiju*, Patañđalijevih sabranih izreka u *sūtrama* o Yogi

पादः २ । साधनपादः

dvitīyaḥ sādhanapādaḥ /

Drugo poglavlje o vježbi

तपःस्वाध्यायेश्वरप्रणिधानानि क्रियायोगः ॥१॥

tapāḥ-svādhyāya-iśvarapraṇidhānāni kriyā-yogaḥ /1/

***Kriyā yogu* (čine) priјegor, osobno izučavanje i predanost *Iśvāri*.**

समाधिभावनार्थः क्लेशतनूकरणार्थश्च ॥२॥

samādhī-bhāvanā-arthāḥ kleśa-tanū-karaṇa-arthāśca /2/

Svrha (joj) je postizanje *samādhija* i istanjenje uklještenja.

अविद्यास्मितारागद्वेषाभिनिवेशाः क्लेशाः ॥३॥

avidyā-asmitā-rāga-dveṣa-abhiniveśāḥ kleśāḥ /3/

Uklještenja su neznanje, jasmstvo, žudnja, mržnja i opstojnost.

अविद्या क्षेत्रमुत्तरेषां प्रसुप्ततनुविच्छिन्नोदाराणाम् ॥४॥

avidyā-kṣetram uttareṣāṁ prasupta-tanu-vicchinna-udārāṇām /4/

Neznanje je (plodno) polje za ostale, (bilo da su) uspavane, tanahne, dokinute ili istaknute.

अनित्याशुचिदुःखानात्मसु नित्यशुचिसुखात्मख्यातिरविद्या ॥

५॥

anītya-aśuci-duḥkha-anātmasu nītya-śuci-sukha ātma-khyātiḥ avidyā /5/

Neznanje je (smatranje) prolaznog, nečistog, bolnog, nesopstva za vječno, čisto, ugodno, sopstvo.

दृग्दर्शनशक्त्योरेकात्मतेवास्मिता ॥६॥

dr̥g-darśana-śaktyoḥ ekātmatā iva āsmitā /6/

Jasamstvo je poistovjećivanje moći motritelja i motrenja.

सुखनुशयी रागः ॥७॥

sukhānuśayī rāgaḥ /7/

Žudnja je posljedica ugode.

दुःखनुशयी द्वेषः ॥८॥

duḥkhānuśayī dveṣaḥ /8/

Mržnja je posljedica boli.

स्वरसवाही विदुषोऽपि तथारूढो ऽभिनिवेशः ॥९॥

sva-rasa-vāhī viduṣo ‘pi tathā rūḍho ‘bhiniveśaḥ /9/

Opstojnost je, nošena vlastitom biti, nametnuta čak i mudracu.

ते प्रतिप्रसवहेयाः सूक्ष्माः ॥१०॥

te prati-prasava-heyāḥ sūkṣmāḥ /10/

Ta tanahna (uklještenja) treba izbjeći (povratkom) prvobitnom izvoru.

ध्यानहेयास्तद्वृत्तयः ॥११॥

dhyāna-heyās-tad-vṛttayaḥ /11/

Vrtloženja (treba) napuštati zadubljivanjem.

क्लेशमूलः कर्माशयो दृष्टादृष्टजन्मवेदनीयः ॥१२॥

kleśa-mūlaḥ karma-āśayo dr̥ṣṭa-adṛṣṭa-danma-vedanīyaḥ /12/

Korijen uklještenja, spremište utisaka djela, treba iskusiti u viđenom ili (još) neviđenom rođenju.

सति मूले तद्विपाकं जात्यायुर्भोगाः ॥१३॥

sati mūle tad-vipāko ḍāti-āyur-bhogāḥ /13/

Dok je korijena, dotad dozrijeva rođenje, život i iskustva.

ते ह्लादपरितापफलाः पुण्यापुण्यहेतुत्वात् ॥१४॥

te hlāda-paritāpa-phalāḥ puṇya-apunya-hetutvāt /14/

Ti su plodovi užitak ili nelagoda, uzrokovani vrlinom ili porokom.

परिणामतापसंस्कारदुःखैर्गुणवृत्तिविरोधाच् च दुःखमेव सर्वं
विवेकिनः ॥१५॥

pariṇāma-tāpa-saṃskāra-duḥkhair-guṇa-vṛtti-virodhāc cā duḥkham eva sarvaṃ vivekinaḥ /15/

Zbog nepomirljivosti vrtloženja *guṇa* s patnjama preobrazbe, bola i utisaka, onome koji razlučuje sve je patnja.

हेयं दुःखमनागतम् ॥१६॥

heyaṃ duḥkham anāgatam /16/

(Treba) izbjeći patnju koja (još) nije pristigla.

द्रष्टृदृश्ययोः संयोगो हेयहेतुः ॥१७॥

draṣṭṛ-dṛśyayoḥ saṃyogo heya-hetuḥ /17/

Uzrok onoga što treba izbjeći združivanje je motritelja i motrenoga.

प्रकाशक्रियास्थितिशीलं भूतेन्द्रियात्मकं भोगापवर्गार्थं दृश्यम् ।
॥१८॥

prakāśa-kriyā-sthiti-śīlaṃ bhūta-indriya-ātmakaṃ bhoga-apavarga-artham dṛśyam /18/

Motrenoga su značajke: vidljivost, djelovanje, postojanost, svojstva tvarnost i osjetilnost, a svrha: iskustvo i oslobođenje.

विशेषाविशेषलिङ्गमात्रालिङ्गानि गुणपर्वणाः ॥१९॥

viśeṣa-aviśeṣa-liṅgamātra-aliṅgāni guṇa-parvāṇaḥ /19/

Guṇe se raščlanjuju na razlikovne, nerazlikovne, obilježene mjerom i neobilježene.

द्रष्टा दृशिमात्रः शुद्धोऽपि प्रत्ययानुपश्यः ॥२०॥

draṣṭā dṛśi-mātraḥ śuddho 'pi pratyaya-anupaśyaḥ /20/

Iako je čist, motritelj kojega je suština motrenje opaža (sadržaje) svijesti.

तदर्थ एव दृश्यस्यात्मा ॥२१॥

tad-artha eva dṛśyasya ātmā /21/

Narav motrenoga (postoji) uistinu zbog toga.

कृतार्थं प्रति नष्टमप्यनष्टं तदन्यसाधारणत्वात् ॥२२॥

kr̥tārthaṃ prati naṣṭam apyanaṣṭam tad-anya-sādhāraṇatvāt /22/

Iako nestaje za onoga koji je ostvario cilj, ne nestaje, jer i za druge (motritelje) ima zajedničku osnovu.

स्वस्वामिशक्त्योः स्वरूपोपलब्धिहेतुः संयोगः ॥२३॥

sva-svāmi-śaktyoḥ svarūpa-upalabdhi-hetuḥ saṃyogaḥ /23/

Poistovjećivanje je uzrok opažanja svojstvena oblika kao samosvojne moći.

तस्य हेतुरविद्या ॥२४॥

tasya heturavidyā /24/

Tomu je uzrok neznanje.

तदभावात्संयोगाभावो हानं तदृशेः कैवल्यम् ॥२५॥

tad-abhāvāt saṃyoga-abhāvo hānaṃ tad-ṛśeḥ kaivalyam /25/

Kad ono nestane, nestaje poistovjećivanja, to je napuštanje, osamostaljenje motritelja.

विवेकख्यातिरविप्लवा हानोपायः ॥२६॥

viveka-khyātir-aviplavā hāna-upāyaḥ /26/

Sredstvo napuštanja nepomućeno je pravilno razlikovanje.

तस्य सप्तधा प्रान्तभूमिः प्रज्ञा ॥२७॥

tasya saptadhā prānta-bhūmiḥ-pradñā /27/

Ono (ima) sedam dijelova (do) stupnja krajnje proznaje.

योगाङ्गानुष्ठानादशुद्धिर्क्षये ज्ञानदीप्तिराविवेकख्यातेः ॥२८॥

yoga-aṅga-anuṣṭhānād aśuddhi-kṣaye jñāna-dīptir ā viveka-khyāteḥ /28/

Kada se vježbanjem udova *yoge* uništi nečistoća, sjaj znanja (vodi) pravilnom razlikovanju.

यमनियमासनप्राणायामप्रत्याहारधारणाध्यान- समाधयो ऽष्टाव

ज्ञानि ॥२९॥

yama-niyama-āsana-prāṇāyāma-pratyāhāra-dhāraṇā-dhyāna-samādhyāḥ aṣṭau aṅgāni /29/

Osam udova su *yama*, *niyama*, *āsana*, *prāṇāyāma*, *pratyāhāra*, *dhāraṇā*, *dhyāna*, *samādhi*.

अहिंसासत्यास्तेयब्रह्मचर्यापरिग्रहा यमाः ॥३०॥

ahiṃsā-satya-asteya-brahmacārya-aparigrahā yamāḥ /30/

Od tih su *yame* (stege) nenasilje, istina, nekrađa, krepkost, negramzivost.

जातिदेशकालसमयानवच्छिन्नाः सार्वभौमा महाव्रतम् ॥३१॥

ḍāti-deśa-kāla-samaya-anavaśchinnāḥ sārvaḥbhāumā mahāvratam /31/

Neraskinite staležom, prostorom, vremenom, običajima, sveobuhvatne (čine) veliki zavjet.

शौचसंतोषतपःस्वाध्यायेश्वरप्रणिधानानि नियमाः ॥३२॥

śauca-santoṣa-tapaḥ-svādhyāya-iśvarapraṇidhānāni niyamāḥ /32/

Niyame (ustege) su čistoća, zadovoljstvo, prijegor, osobno izučavanje, predanost *Ísvari*.

वितकभबाधने प्रतिपक्षभावनम् ॥३३॥

vitarka-bādhane pratipakṣa-bhāvanam /33/

U slučaju oprečne misli stvara se suprotna.

वितर्का हिंसादयः कृतकारितानुमोदिता लोभक्रोधमोहपूर्वका
मृदुमध्याधिमात्रा दुःखाज्ञानानन्तफला इति पतिपक्षभावनम्
॥३४॥

vitarkā-hiṃsādayaḥ kṛta-kārita-anumoditā lobha-krodha-moha-pūrvakā mṛdu-madhyā-adhimātrā duḥkha-aññāna-ananta-phalā iti pratipakṣa-bhāvanam /34/

(Jer) misli o nemilosrdnom nasilju, (bilo) učinjenom, uzrokovanom ili odobrenom, (bilo da) proizlaze iz pohlepe, ljutnje ili bezumlja, (bilo da su) blage, srednje ili prekomjerne neprestano plodonose patnju i neznanje; stoga (se stvaraju) suprotne misli.

अहिंसाप्रतिष्ठायां तत्संनिधौ वैरत्यागः ॥३५॥

ahiṃsā-pratiṣṭhāyām tat-sannidhau vaira-tyāgaḥ /35/

U blizini postojana u nenasilju napušta se neprijateljstvo.

सत्यप्रतिष्ठायां क्रियाफलाश्रयत्वम् ॥३६॥

satya-pratiṣṭhāyām kriyā-phala-aśrayatvam /36/

Kad je postojan u istini ostvaruje plodonošenje djelovanja.

अस्तेयप्रतिष्ठायां सर्वरत्नोपस्थानम् ॥३७॥

asteyapraṭiṣṭhāyāṃ sarvaratnopasthānam /37/

Kad je postojan u nekradi ima pristup svim draguljima.

ब्रह्मचर्यप्रतिष्ठायां वीर्यलाभः ॥३८॥

brahmaçharya-pratiṣṭhāyāṃ vīrya-lābhaḥ /38/

Kad je postojan u kreposti stječe odvažnost.

अपरिग्रहस्थैर्ये जन्मकथन्तासंबोधः ॥३९॥

aparigraha-sthairye ḍanma-kathamtā-sambodhaḥ /39/

Kad je učvršćen u negramzivosti spoznaje kako i zašto se rađa.

शौचात्स्वाङ्गजुगुप्सा परैरसंसर्गः ॥४०॥

śaucāt sva-aṅga-ḍugupsā parair asaṃsargaḥ /40/

Zbog čistoće (nastaje) odbojnost prema vlastitim udovima i nedodirivanje s drugima;

सत्त्वशुद्धिसौमनस्यैकाग्र्येन्द्रियजयात्मदर्शनयोग्यत्वानि च ॥४१॥

१॥

sattvaśuddhi-saumanasya-ekāgratā-indriyaḍaya-ātma-darśanayogyatvāni ça /41/

(Stječe se) duhovna čistoća, zadovoljstvo duha, jednousmjerenost, pobjeda nad osjetilima, sposobnost spoznaje sebstva.

संतोषादनुत्तमः सुखलाभः ॥४२॥

saṃtoṣād-anuttamaḥ sukhālābhaḥ /42/

Zadovoljstvom se dostiže najviša sreća.

कायेन्द्रियसिद्धिरशुद्धिक्षयात्तपसः ॥४३॥

kāya-indriya-siddhir aśuddhi-kṣayāt tapasaḥ /43/

Savršenstvo tijela i osjetila (postiže se) uklanjanjem nečistoća prijemom.

स्वाध्यायादिष्टदेवतासंप्रयोगः ॥४४॥

svādhyāyād iṣṭa-devatā-saṃprayogaḥ /44/

Osobnim izučavanjem (postiže se) sjedinjenje sa željenim božanstvom.

समाधिसिद्धिरीश्वरप्रणिधानात् ॥४५॥

samādhi-siddhir-īśvara-pranidhānāt /45/

Predanošću *Īśvari* (postiže se) savršenstvo *samādhija*.

स्थिरसुखमासनम् ॥४६॥

sthira-sukham āsanam /46/

Āsana (položaj) je čvrsta i ugodna;

प्रयत्नशैथिल्यानन्तसमापत्तिभ्याम् ॥४७॥

prayatna-śaithilya-ānanta-samāpattibhyām /47/

uz nestajanje napora i sjedinjenje s beskonačnim.

ततो द्वन्द्वानभिघातः ॥४८॥

tato dvandva-anabhighātaḥ /48/

Tako se ne podliježe parovima oprečnosti.

तस्मिन्सति श्वासप्रश्वासयोगतिविच्छेदः प्राणायामः ॥४९॥

tasmin sati śvāsa-prāśvāsayor gati-vicchedaḥ prāṇāyāmaḥ /49/

Prāṇayāma je kad se tu dokine kretanje uzdisanja i dahtanja.

बाह्याभ्यन्तरस्तम्भवृत्तिर्देशकालसंख्याभिः परिदृष्टो दीर्घसूमः ।

॥५०॥

bāhya-abhyantara-stambha-vṛttir deśa-kāla-saṁkhyābhiḥ paridṛṣṭo dīrgha-sūkṣmaḥ /50/

Tijek vanjskoga, unutrašnjega i zadržanoga (daha) koji je određen mjestom, trajanjem i brojem (postaje) dug i istančan.

बाह्याभ्यन्तरविषयाक्षेपी चतुर्थः ॥५१॥

bāhya-abhyantara-viśayākṣepī caturthaḥ /51/

Četvrta se ne odnosi ni na vanjsko ni unutarne područje.

ततः क्षीयते प्रकाशावरणम् ॥५२॥

tataḥ kṣīyate prakāśā-varanam /52/

Time se uništava zapreka svjetlosti;

धारणासु च योग्यता मनसः ॥५३॥

dhāraṇāsu ēa yogyatā manasaḥ /53/

i (stječe) sposobnost zadržavanja (pozornosti) uma.

स्वविषयासंप्रयोगे चित्तस्य स्वरूपानुकार इवेन्द्रियाणां प्रत्या
हारः ॥५४॥

sva-viśaya-asamprayoge cīttasya svarūpa-anukāra iva indriyāṇāṃ pratyāhāraḥ /54/

Povlačenje je osjetila kad se (osjetila) razdruže od svojih predmeta, kao da se duh poistovjećuje s vlastitim oblikom.

ततः परमा वश्यतेन्द्रियाणाम् ॥५५॥

tataḥ paramā vaśyatā-indriyāṇām /55/

Tako se stječe vrhunsko ovladavanje nad osjetilima.

iti patañḍale saṃkhyapraśaṅgaḥ yogasūtre dvitīyaḥ sādhanapādaḥ samāpta

Tako završava drugo poglavlje o vježbi, Patañḍalijevijevih sabranih izreka u *sūtrama* o Yogi

पादः ३ । विभूतिपादः

ṭṭīyaḥ pādaḥ / vibhūti-pādaḥ

Treće poglavlje o moćima.

देशबन्धश्चित्तस्य धारणा ॥१॥

deśa-bandhaś-cīttasya dhāraṇā /1/

Dhāraṇa je vezanost duha mjestom.

तत्र प्रत्ययैकतानता ध्यानम् ॥२॥

tatra pratyaya-ekatānatā dhyānam /2/

Dhyāna je jednousmjerenost svijesti u tome.

तदेवार्थमात्रनिर्भासं स्वरूपशून्यमिव समाधिः ॥३॥

tad eva artha-mātra-nirbhāsaṃ svarūpa-śūnyam-iva samādhiḥ /3/

To je evo *samādhi*, obasjavanje same stvari kao ispražnjene vlastita oblika.

त्रयमेकत्र संयमः ॥४॥

trayam ekatra saṃyamaḥ /4/

(To) je troje u jednome *saṃyama*.

तञ्जयात्प्रज्ञालोकः ॥५॥

tad-dayāt praññā-ālokaḥ /5/

Ovladavanjem time (pojavlja se) sjaj proznanje.

तस्य भूमिषु विनियोगः ॥६॥

tasya bhūmiṣu viniyogaḥ /6/

Njezina je primjena stupnjevita.

त्रयमन्तरङ्गं पूर्वेभ्यः ॥७॥

trayaṁ antar-aṅgaṁ pūrvebhyaḥ /7/

Od prethodnih, to troje unutar nji su udovi.

तदपि बहिरङ्गं निर्बीजस्य ॥८॥

tadapi bahir-aṅgaṁ nirbīḍasya /8/

Čak je i to vanjski ud u odnosu na bezsjemeni (*samādhi*).

व्युत्थाननिरोधसंस्कारयोरभिभवप्रादुर्भावौ निरोधक्षणाचित्तान्वयो
नो निरोधपरिणामः ॥९॥

vyutthāna-nirodha-saṁskārayor abhibhava-prādur-bhāvau nirodha-kṣaṇa-śitta-anvayo
nirodha-pariṇāmaḥ /9/

Preobrazba zaustavljanja koja nastupa trenom zaustavljanja duha prevladava
uzdizanja i umirenja utisaka.

तस्य प्रशान्तवाहिता संस्कारात् ॥१०॥

tasya praśānta-vāhitā saṁskārāt /10/

Zbog utiska (zaustavljanja) smiren je tijek toga (zaustavljanja).

सर्वार्थतैकाग्रतयोः क्षयोदयौ चित्तस्य समाधिपरिणामः ॥११॥

|

sarvārthatā-ekāgratayoḥ kṣaya-udayau śittasya samādhi-pariṇāmaḥ /11/

Preobrazba *samādhi* prestanak je usmjerenosti k svepredmetnosti i stvaranje
jednousmjerenosti duha.

तत्र पुनः शान्तोदितौ तुल्यप्रत्ययौ चित्तस्यैकाग्रतापरिणामः

॥१२॥

tatra punaḥ śānta-uditau tulyapratyayau cīttasya-ekāgratā-pariṇāmaḥ /12/

Nadalje, preobrazba jednousmjerenosti nastaje rastom mira te uravnoteženjem svijesti duha.

एतेन भूतेन्द्रियेषु धर्मलक्षणावस्थापरिणामा व्याख्याताः ॥१३॥

॥

etena bhūta-indriyeṣu dharma-lakṣaṇa-avasthā-pariṇāmā vyākhyātāḥ /13/

Time su rastumačene preobrazbe stanja, značajke, svojstva među tvarima i osjetilima.

शान्तोदिताव्यपदेश्यधर्मानुपाती धर्मी ॥१४॥

śānta-udita-avyapadeśya-dharma-anupātī dharmī /14/

Nositelj svojstava prolazi kroz mirna, uzdižuća i (još) neispoljena svojstva.

क्रमान्यत्वं परिणामान्यत्वे हेतुः ॥१५॥

krama-anyatvaṃ parināma-anyatve hetuḥ /15/

Uzrok različitosti promjene različitost je slijeda.

परिणामत्रयसंयमादतीतानागतज्ञानम् ॥१६॥

pariṇāma-traya-saṃyamād-atīta-anāgata-dñānam /16/

Samyamom na tri preobrazbe (stječe se) znanje o prošlome i budućemu.

शब्दार्थप्रत्ययानामितरेतराध्यासात्संकरस्तत्प्रविभाग संयमात्सर्व

भूतरुतज्ञानम् ॥१७॥

śabda-artha-pratyayānām itara-itara-adhyāsāt saṃkaraḥ tat-pravibhāga-saṃyamāt sarva-bhūta-ruta-dñānam /17/

Zbog međusobnog preklapanja zvuka, značenja i pojma (javlja se) pomiješanost; *samyamom* na jedno od tih (stječe se) znanje o glasanju svih bića.

संस्कारसाक्षात्करणात्पूर्वजातिज्ञानम् ॥१८॥

saṃskāra-sākṣātkaṛaṇāt-pūrva-dāti-dñānam /18/

Predočivanje utisaka (uzrokuje) znanje o prethodnim životima.

पत्ययस्य परचित्तज्ञानम् ॥१९॥

pratyayasya para-ćitta-đñānam /19/

Znanje o duhu drugoga (javlja se) iz zamisli.

न च सालम्बनं तस्याविषयीभूतत्वात् ॥२०॥

na ċa tat sa-āmbanam tasyā-viṣayī-bhūtatvāt /20/

To ipak nema oslonca, jer on nije predmet opažanja.

कायरूपसंयमात्तद्ग्राह्यशक्तिस्तम्भे चक्षुःप्रकाशासंप्रयोगेभन्तर्धानम् ॥२१॥

kāya-rūpa-saṃyamāt tad-grāhya-śaktistambhe ċakṣuḥ-prakāśa-asamprayoge 'ntardhānam /21/

Samyamom na izgled tijela kad je zaustavljena moć opažanja, a sjaj razdvojen od moći vida (pojavljuje se) nevidljivost.

सोपक्रमं निरुपक्रमं च कर्म तत्संयमादपरान्तज्ञानमरिष्टेभ्यो व
त् ॥२२॥

sa-upakramam nir-upakramam ċa karma tat-saṃyamād apara-anta-đñānam ariṣṭebhyo vā /22/

Samyamom na primicanje i udaljavanje karme (pojavljuje se) znanje o smrti, ili iz znamenja.

मैत्र्यादिषु बलानि ॥२३॥

maitry-ādiṣu balāni /23/

Na prijateljstvo i ostale, (javlja se) njihova snaga.

बलेषु हस्तिबलादीनि ॥२४॥

baleṣu hasti-bala-ādīni /24/

Na snage, (javlja se) snaga slona i ostale snage.

प्रवृत्त्यालोकन्यासात्सूक्ष्मव्यवहितविप्रकृष्टज्ञानम् ॥२५॥

pravṛtṭy-āloka-nyāsāt sūkṣma-vyavahita-viprakṛṣṭa-đñānam /25/

Polaganjem unutar njega svjetla na pojavnost (javlja se) znanje o tanahnom, zakrivenom i udaljenom.

भुवनज्ञानं सूर्ये संयमात् ॥२६॥

bhuvana-đñānam sūrye saṁyamāt /26/

Samyamom na Sunce (javlja se) znanje o svjetovima.

चन्द्रे ताराव्यूहज्ञानम् ॥२७॥

ćandre tārā-vyūha-đñānam /27/

Na Mjesec, znanje o rasporedu zvijezda.

ध्रुवे तद्रतिज्ञानम् ॥२८॥

dhruve tad-gati-đñānam /28/

Na Sjevernjaču, znanje o njihovu kretanju.

नाभिचक्रे कायव्यूहज्ञानम् ॥२९॥

nābhi-ćakre kāya-vyūha-đñānam /29/

Na pupčano središte, znanje o tjelesnom ustroju.

कण्ठकूपे क्षुत्पिपासानिवृत्तिः ॥३०॥

kaṇṭha-kūpe kśut-pipāsā-nivṛttiḥ /30/

Na grlenu šupljinu, odvraća se glad i žed.

कूर्मनाड्यां स्थैर्यम् ॥३१॥

kūrma-nāḍyāṁ sthairyam /31/

Na kornjačin kanal (bronhijalna tuba), stabilnost.

मूर्धज्योतिषि सिद्धदर्शनम् ॥३२॥

mūrdha-dyotiṣi siddha-darśanam /32/

Na svjetlost tjemena, viđenje savršenih.

प्रातिभाद्वा सर्वम् ॥३३॥

prātibhād vā sarvam /33/

Iz predosjećaja, sve.

हृदये चित्तसंवित् ॥३४॥

hṛdaye citta-saṁvit /34/

Na srce, spoznaja duha.

सत्त्वपुरुषयोरत्यन्तासंकीर्णयोः प्रत्ययाविशेषो भोगः परार्थत्वा
त्स्वार्थसंयमात्पुरुषज्ञानम् ॥३५॥

sattva-puruṣayor-atyanta-asaṅkīrṇayoḥ pratyaya-aviśeṣo bhogaḥ para-arthatvāt svārtha-
saṁyamāt puruṣa-ñānam /35/

Iskušavanje je nerazlikovanje svijesti o vječnoj nepomiješanosti *sattve* i *Puruše*;
samyamom na međuodnosnost i samobitnost (nastaje) znanje o *Puruši*.

ततः प्रातिभश्रावणवेदनादर्शास्वादवार्ता जायन्ते ॥३६॥

tataḥ prātibha-śrāvana-vedanā-ādarśa-āsvāda-vārtā-ḍāyante /36/

Tako se rađa predosjećaj, sluh, opip, vid, okus i njuh.

ते समाधावुपसर्गा व्युत्थाने सिद्धयः ॥३७॥

te samādhāv upasargā vyutthāne siddhayaḥ /37/

Ti su u *samādhiju* smetnje, ali savršenstva pri uzdizanju.

बन्धकारणशैथिल्यात्प्रचारसंवेदनाच् च चित्तस्य परशरीरावेश
: ॥३८॥

bandha-kāraṇa-śaithilyāt-pracāra-saṁvedanācā cīttasya paraśarīra-āveśaḥ /38/

Slabljenjem uzroka vezanosti i osvještavanjem toka duha (postiže se) ulazak u tijelo
drugoga.

उदानजयाञ्जलपङ्ककण्टकादिष्वसङ्ग उत्क्रान्तिश्च ॥३९॥

udāna-ḍayāḍ-ḍala-paṅka-kaṇṭaka-ādiṣu-asaṅga utkrāntiś cā /39/

Ovladavanjem *udānom* (postiže se) neprianjanje o vodu, blato, trnje i drugo, te
uzlaženje;

समानजयाज्ज्वलनम् ॥४०॥

samāna-ḍayāt praḍvalanam /40/

Ovladavanjem *samānom* ozarenost;

श्रोत्राकाशयोः संबन्धसंयमाद्विव्यं श्रोत्रम् ॥४१॥

śrotra-ākāśayoḥ saṁbandha-saṁyamād-divyaṁ śrotram /41/

Božanski sluh iz *samyame* na povezanost sluha i *ākāše*;

कायाकाशयोः संबन्धसंयमाल् लघुतूलसमापत्तेश्चाकाशगमनम् ॥४२॥

kāya-ākāśayoḥ sambandha-saṁyamāl-laghu-tūla-samāpatteś-cha-ākāśa-gamanam /42/
Kretanje *ākāśom* iz *samyame* na povezanost tijela i *ākāśe* te suobličenjem s lakoćom poput pamučne niti.

बहिरकल्पिता वृत्तिर्महाविदेहा ततः प्रकाशावरणक्षयः ॥४३॥
।

bahirakalpitaḥ vṛttir-mahā-videhā tataḥ prakāśa-āvaraṇa-kṣayaḥ /43/
Velika bestjelesnost vanjsko je nepojmljivo vrtloženje; uslijed toga uništava se prekrivač svjetlosti.

स्थूलस्वरूपसूक्ष्मान्वयार्थवत्त्वसंयमाद्भूतजयः ॥४४॥

sthūla-svarūpa-sūkṣma-anvaya-arthavattva-saṁyamād bhūtaḥ /44/
Ovladavanje elementima nastaje iz *samyame* na grubo, vlastiti lik, tanahno, vezu i svojstvenost.

ततो ऽणिमादिप्रादुर्भावः कायसंपत्तद्धर्मानभिघातश्च ॥४५॥

tato 'ṇima-ādi-prādurbhāvaḥ kāya-saṁpat-tad-dharma-anabhighātaś-cha /45/
Iz toga se pojavljuje smanjivanje i druge moći, izvrsnost tijela i neozljeđivanje svojstvima (elemenata).

रूपलावण्यबलवज्रसंहननत्वानि कायसंपत् ॥४६॥

rūpa-lāvaṇya-bala-vadra-saṁhananatvāni kāya-saṁpat /46/
Izvrstnost tijela čine privlačnost izgleda, snaga, čvrstoća poput dijamanta.

ग्रहाणस्वरूपास्मितान्वयार्थवत्त्वसंयमादिन्द्रियजयः ॥४७॥

grahaṇa-svarūpa-asmitā-anvaya-arthavattva-saṁyamād-indriya-ḍayaḥ /47/
Ovladavanje osjetilima nastaje iz *samyame* na osjetilne organe, vlastiti lik, jasmstvo, vezu i svojstvenost.

ततो मनोजवत्वं विकरणाभावः प्रधानजयश्च ॥४८॥

tato mano-ḍavitvaṁ vikaraṇa-bhāvaḥ pradhāna-ḍayaś-cha /48/
Tako se javlja kretanje brzinom misli, stanje raščinjenosti (osjetila od tjelesnosti) i ovladavanje praizvorom.

सत्त्वपुरुषान्यताख्यातिमात्रस्य सर्वभावाधिष्ठातृत्वं सर्वज्ञातृत्वं
च ॥४९॥

sattva-puruṣa-anya-tā-khyāti-mātrasya sarva-bhāva-adhiṣṭhā-tṛtvam sarva-dñātṛtvam éa /49/

Onaj koji potpuno uviđa razliku *sattve* i *Puruše* nadilazi sve što jest i spoznaje sve.

तद्वैराग्यादपि दोषबीजक्षये कैवल्यम् ॥५०॥

tad-vairāgyād-api doṣa-bīḍa-kṣāye kaivalyam /50/

Neprianjanjem čak i za to uništava se sjeme greške i nastupa osamostaljenje.

स्थान्युपमन्त्रोऽसङ्गस्मयाकरणां पुनरनिष्टप्रसङ्गात् ॥५१॥

sthāny-upanimantraṇe saṅga-smaya-akaraṇaṃ punar-anīṣṭa-prasaṅgāt /51/

Kod zaziva stanovnika (s viših stanja) nema razloga ni za ovisnost, ni za oholost zbog daljnjih neželjenih privrženosti.

क्षणतत्त्वमयोः संयमाद्विवेकजं ज्ञानम् ॥५२॥

kṣāṇa-tat-kramayoḥ saṃyamād-avivekaḍaṃ dñānam /52/

Razlučivanjem nastalo znanje (proizlazi) iz *samyame* na trenutke i njihov slijed.

जातिलक्षणदेशैरन्यतानवच्छेदात्तुल्ययोस्ततः प्रतिपत्तिः ॥५३॥

|

ḍāti-lakṣāṇa-deśair-anya-tā-anavaśchedāt tulyayos-tataḥ prati-pattiḥ /53/

Na taj način spoznaju se dvije istovjetne stvari, nerazlučive razlikama roda, značajke ili mjesta.

तारकं सर्वविषयं सर्वथाविषयमव्रमं चेति विवेकजं ज्ञानम् ॥
५४॥

tāraḱaṃ sarva-viṣayaṃ sarvathāviṣayaṃ-akramaṃ éti vivekaḍaṃ dñānam /54/

Razlučivanjem stvoreno znanje oslobađajuće je, svepredmetno, sveobuhvatno i bez slijeda.

सत्त्वपुरुषयोः शुद्धिसाम्ये कैवल्यमिति ॥५५॥

sattva-puruṣayoḥ śuddhi-sāmye kaivalyam iti /55/

Kad su *sattva* i *Puruša* istovjetni čistoćom to je osamostaljenje.

iti patandale saṁkhya-pravaćane yoga-sūtre tṛtīyo vibhūti-pādaḥ samāpta śaturthaḥ
kaivalya-pādaḥ .

**Tako završava treće poglavlje o moćima, Patañdalijevijevih sabranih izreka u
sūtrama o Yogi**

पादः ४ । कैवल्यपादः

śaturthaḥ kaivalya-pādaḥ

Četvrto poglavlje o osamostaljenju.

जन्मौषधिमन्त्रतपःसमाधिजाः सिद्धयः ॥१॥

janma-ośadhi-mantra-tapaḥ-samādhidāḥ siddhayaḥ /1/

Savršenstva nastaju rođenjem, biljem, *mantrama*, prijezgorom, *samādhijem*.

जात्यन्तरपरिणामः प्रकृत्यापूरात् ॥२॥

jāty-antara-pariṇāmaḥ prakṛty-āpūrāt /2/

Zbog ispunjenosti s pratvari (nastaje) preobrazba drugog rođenja.

निमित्तमप्रयोजकं प्रकृतीनां वरणाभेदस्तु ततः क्षेत्रिकवत् ॥

३॥

nimittam aprayoḍakaṁ prakṛtīnāṁ varaṇa-bhedas-tu tataḥ kṣetrikavat /3/

Uzrok ne potiče pratvari već slama brane, poput ratara.

निर्माणचित्तान्यस्मितामात्रात् ॥४॥

nirmāṇa-śittāny-asmitā-mātrāt /4/

Stvoreni se duhovi (pojavljuju) isključivo iz jasmstva.

प्रवृत्तिभेदे प्रयोजकं चित्तमेकमनेकेषाम् ॥५॥

pravṛtti-bhede prayoḍakaṁ śittam-ekam-anekeśām /5/

U podijeljenosti poticaja, jedan duh potiče mnoge.

तत्र ध्यानजमनाशयम् ॥६॥

tatra dhyānaḍam-anāśayam /6/

Od toga su oni rođeni iz zadubljanja bez spremišta (utisaka).

कर्माशुक्लाकृष्णं योगिनस्त्रिविधमितरेषाम् ॥७॥

karma-aśukla-akṛṣṇaṃ yoginaḥ-trividham-itareṣām /7/

Yoginovo djelovanje nije ni bijelo ni crno, dok je kod ostalih trodijelno.

ततस्तद्विपाकानुगुणानामेवाभिव्यक्तिर्वासनानाम् ॥८॥

tatas-tad-vipāka-anuḡaṇānām eva-abhivvyaktir-vāsanānām /8/

A očitovanje prikrivenih utisaka slijedi iz dozrijevanja djela u skladu s *guṇama*.

जातिदेशकालव्यवहितानामप्यानन्तर्यं स्मृतिसंस्कारयोरेकरूपत्वात् ॥९॥

ḍāti-deśa-kāla-vyavahitānām-apy-ānantaryaṃ smṛti-saṃskārayoḥ-eka-rūpatvāt /9/

Zbog jednoobličnosti sjećanja i utisaka (nastaje) neprekinutost, čak i onoga što razdvojeno je rodом, mjestom ili vremenom.

तासामनादित्वं चाशिषो नित्यत्वात् ॥१०॥

tāsām-anāditvaṃ ḥa-aśiṣo nityatvāt /10/

Oni (utisci) bez početka su zbog vječnosti želje.

हेतुफलाश्रयालम्बनैः संगृहितत्वादिषामभावे तदभावः ॥११॥

hetu-phala-āśraya-ālambanaiḥ saṃgrhītatvād-iṣām-abhāve tad-abhāvaḥ /11/

Zbog prožetosti uzroka i posljedice, oslonca (subjektivnog) i potpornja (objektivnog) – s njezinim nestankom, oni nestaju.

अतीतानागतं स्वरूपतो ऽस्त्यध्वभेदाद्धर्माणाम् ॥१२॥

atīta-anāgataṃ svarūpato 'sty-adhva-bhedād dharmāṇām /12/

Prošlo i buduće po vlastitom liku (već) jest s vremenski razdvojenim svojstvima.

ते व्यक्तसूक्ष्मा गुणात्मानः ॥१३॥

te vyakta-sūkṣmā ḡuṇa-ātmānaḥ /13/

Ta su ispoljena (sadašnjost) ili tanahna (prošlost ili budućnost) s *guṇama* kao suštinom.

परिणामैकत्वाद्धस्तुतत्त्वम् ॥१४॥

pariṇāma-ekatvād dhastutattvaṃ /14/

Na jedinstvenosti preobrazbe zasniva se tostvo stvari.

वस्तुसाम्ये चित्तभेदात्तयोर्विभक्तः पन्थाः ॥१५॥

vastu-sāmye śitta-bhedāt-tayor-vibhaktaḥ panthāḥ /15/

I u slučaju iste stvarnosti, putovi dvojice razlikuju se zbog različita duha.

न चैकचित्ततन्त्रं वस्तु तदप्रमाणकं तदा किं स्यात् ॥१६॥

na śa-ekaśitta-tantram vastu tad-apramāṇakaṁ tadā kiṁ syāt /16/

Stvarnost nije ustrojena na jednom duhu. On nije mjerilo jer što bi u tom slučaju bilo?

तदुपरागापेक्षत्वाच्च चित्तस्य वस्तु ज्ञाताज्ञातम् ॥१७॥

tad-uparāga-apekṣātvāc-śittasya vastu jñāta-adñātam /17/

Stvarnost biva spoznata ili nespoznata ovisno o obojenosti duha njome.

सदा ज्ञाताश्चित्तवृत्तयस्तत्प्रभोः पुरुषस्यापरिणामित्वात् ॥१८॥

|

sadā jñātāś-śitta-vṛttayas-tat-prabhoḥ puruṣasya-apariṇāmitvāt /18/

Zbog nepreobrazbe *Puruše*, gospodara toga, ono što se uvijek spoznaje vrtloženja su duha.

न तत्स्वाभासं दृश्यत्वात् ॥१९॥

na tat-sva-ābhāsaṁ drśyatvāt /19/

Ona nisu samoosvijetljena jer su predmet motrenja.

एकसमये चोभयानवधारणम् ॥२०॥

eka-samaye śa-ubhaya-anavadhāraṇam /20/

Oboje (duh i objekt) ionako nije moguće istovremeno spoznavati.

चित्तान्तरदृश्ये बुद्धिबुद्धेरतिप्रसङ्गः स्मृतिसंकरश्च ॥२१॥

śitta-antara-drśye buddhi-ibuddher-atiprasaṅgaḥ smṛtisaṅkaraśca /21/

Ako bi duh drugoga bio vidljiv, došlo bi do preprožetosti razuma s razumom i zbrke sjećanja.

चित्तेरप्रतिसंक्रमायास्तदाकारापत्तौ स्वबुद्धिसंवेदनम् ॥२२॥

śiter-apratisaṅkramāyās-tad-ākāra-āpattau sva-buddhi-saṁvedanam /22/

Iako svijest ne prolazi mijenu, doživljava vlastiti razum kad poprima njegov oblik.

द्रष्टृदृश्योपरक्तं चित्तं सर्वार्थम् ॥२३॥

draṣṭṛ-drśya-uparaktam śittam sarva-artham /23/

Svijest obojena motriteljem i motrenjem (postaje) svepredmetna.

तदसंख्येयवासनाभिश्चित्रमपि परार्थं संहत्यकारित्वात् ॥२४॥

tad-asankhyeya-vāsanābhiś-śittam-api para-artham saṁhatyakāritvāt /24/

Čak i nebroyenim prikrivenim utiscima raznolik, duh ima višu svrhu jer djeluje u sprezi (s *Purušom*).

विशेषदर्शिना आत्मभावभावनाविनिवृत्तिः ॥२५॥

viśeṣa-darśina ātmabhāva-bhāvanā-vinivṛttiḥ /25/

Za vidioca razlike prestaje zamišljanje o bivstvu sebstva.

तदा विवेकनिम्नं कैवल्यप्राग्भारं चित्तम् ॥२६॥

tadā viveka-nimnam kaivalya-prāgbhāram śittam /26/

Tada duh sklon razlučivanju naginje osamostaljenju.

तच्छिद्रेषु प्रत्ययान्तराणि संस्कारेभ्यः ॥२७॥

taś-śhidreṣu pratyaya-antarāṇi saṁskārebhyaḥ /27/

U prekidima toga nastaju drugi (sadržaji) svijesti zbog utisaka.

हानमेषां क्लेशवदुक्तम् ॥२८॥

hānam-eśām kleśavad-uktam /28/

Kaže se da se i njih napušta kao i uklještenja.

प्रसंख्याने ऽप्यकुसीदस्य सर्वथा विवेकख्यातेर्धर्ममेघः समाधिः

॥२९॥

prasaṅkhyāne ‘py-akusīdasya sarvathā-viveka-khyāter-dharma-meghaḥ samādhiḥ /29/

Kod onoga koji se ne zanima ni u (stanju) svespoznađe svakako (se javlja) *saṁadhi* koji kiši vrlinom.

ततः क्लेशकर्मनिवृत्तिः ॥३०॥

tataḥ kleśa-karma-nivṛttiḥ /30/

Tako prestaje uklještujuće djelovanje.

तदा सर्वावरणमलापेतस्य ज्ञानस्यानन्त्याज्ज्ञेयमल्पम् ॥३१॥

tadā sarva-āvaraṇa-mala-apetasya jñānasya-ānntyāḍ-ñeyam-alpam /31/

Tada (ostaje) malo onoga što treba spoznati zbog beskrajnosti znanja (koje nastaje) skidanjem svega zastora prljavštine.

ततः कृतार्थानां परिणामक्रमपरिसमाप्तिर्गुणानाम् ॥३२॥

tataḥ kṛta-arthānām pariṇāma krama parisamāptir guṇānām /32/

Iz toga završava slijed preobrazbi *guṇa* koje su ispunile svrhu.

क्षणप्रतियोगी परिणामापरान्तनिर्ग्राह्यः क्रमः ॥३३॥

kṣaṇa-pratiyogī pariṇāma-aparānta-nirgrāhyaḥ kramah /33/

Slijed (tada) odgovara trenutku i opaža se kao kraj preobrazbe.

पुरुषार्थशून्यानां गुणानां प्रतिप्रसवः कैवल्यं स्वरूपप्रतिष्ठा व
। चितिशक्तिरिति ॥३४॥

puruṣa-artha-śūnyānām guṇānām pratiprasavaḥ kaivalyaṁ svarūpa-pratiṣṭhā vā cīti-śaktir-iti /34/

Osamostaljenje je povratak *guṇa* izvoru, ispražnjenih od ljudskih dužnosti, ili snaga motritelja utemeljena u vlastitomu liku.

iti patandale saṁkhyapraścane yogasūtre śaturthaḥ kaivalyapādaḥ samāpta

Tako završava četvrto poglavlje o osamostaljenju, Patañđalijevijevih sabranih izreka u sūtrama o Yogi

/iti pātañḍala yogasūtra /

Tako završavaju Patañđalijevijeve sūtre o Yogi